

KRONIKA NAUKOWA

II WSZECHZWIĄZKOWA KONFERENCJA ORNITOLOGICZNA W MOSKWIE

W dniach od 18 do 25 sierpnia 1959 roku odbyła się w Moskwie II Wszechzwiązkowa Konferencja Ornitologiczna. Brało w niej udział przeszło 300 ornitologów z całego Związku Radzieckiego oraz zaproszeni goście zagraniczni: z Anglii (1), z Bułgarii (2), z Czechosłowacji (2), NRD (4) i z Polski (4).

Bogaty program Konferencji obejmował 5 dni obrad i 3 dni wycieczek. W toku Konferencji ornitolodzy radzieccy wygłosili 223 referaty. Na plenarnym posiedzeniu Konferencji, które odbyło się w dużej auli w dniu 20.VIII., 10 referatów wygłosili ornitolodzy zagraniczni, w tym trzy polskie: Dobrowolski „Przyczyny rzadkości występowania gatunków ptaków”, Józefik „Zmiana południowo-zachodniej granicy areалу dziwonii (*Corpodacus erythrinus*), na przestrzeni dwóch ostatnich stuleci”, Świrski „O niektórych morskich gatunkach ptaków, przenikających doliną Wisły w głąb lądu”.

Konferencja toczyła się jednocześnie w sekcjach. Jedną z nich była sekcja ekologiczna. Wygłoszono na niej 78 referatów. Liczba ta nie oddaje jednak rzeczywistego zainteresowania ekologią ornitologów radzieckich. Na obradach innych sekcji wielokrotnie omawiano zagadnienia ekologiczne. I tak dział ornitogeografii prawie wyłącznie obejmował problemy ekologiczne (przede wszystkim zagadnienia liczebności występowania ptaków i ich związków z biotopem — w sumie 48 referatów). To samo dotyczy działu ornitologii stosowanej — w większości i tu były omawiane problemy ekologiczne (aklimatyzacja, bądź też ekologia ptaków łownych — w sumie 20 referatów). Ponadto w dziale parazytologii były 2 referaty o charakterze ekologicznym, w dziale fizjologii 1, 3 w dziale morfologii i 2 w dziale systematyki i ewolucji. (Przykładowo podajemy tytuły: „Materiały do ekologicznej morfologii *Anseriformes*”, „Rozważania o ewolucji ptaków na podstawie porównania ich systematyki i ekologii”, „Specyficzność funkcjonalna centralnego systemu nerwowego u niektórych ptaków w związku z ich ekologią”). W rezultacie około 136 referatów poruszało problematykę ekologiczną, co stanowi aż 61% całości.

Referaty sekcji ekologicznej dzieliły się na następujące działy: rozmieszczenie i liczebność (10 referatów), aktywność dobową i inne zagadnienia, przede wszystkim autekologiczne (10 referatów), rozmnażanie ptaków (9 referatów), ptaki lasów

i ich przywabianie (10 referatów), ptaki w środowiskach wodnych (10 referatów), migracje ptaków (10 referatów), zimowanie ptaków (9 referatów) i wreszcie metodyka (10 referatów). Wśród referatów tych najbardziej nas zainteresowały: „Sposób obserwacji migracji ptaków przy pomocy samochodu”, „Metody ilościowych obserwacji i nanoszenie na mapy częstości występowania ptaków na dużych terytoriach”, „O przywabianiu sikory bogatki do sadów”.

Po zakończeniu części referatowej, odbyły się trzy wycieczki: pierwsza do ogrodu zoologicznego, botanicznego i uniwersyteckiego ośrodka hodowli gołębi pocztowych, druga do terenowej stacji Uniwersytetu Moskiewskiego mieszczącej się w Zwienigorodzie i trzecia do Przyokskiego Rezerwatu Leśnego. W Zwienigorodzie mieszczą się pracownie terenowe licznych zakładów Uniwersytetu, wyposażone zarówno w aparaturę, jak i zbiory przyrodnicze. Prowadzone są tu prace nad ekologią laboratoryjną (na granicy fizjologii), obserwacje terenowe i próby udomawiania ptaków (prowadzi się doświadczenia nad *Fulica atra*). Jest tu również pracownia hydrobiologiczna, ewolucjonizmu i inne.

Rezerwat Przyokski prowadzi badania drobnych ssaków i ptaków leśnych (nie-toperze, orzesznica, sikory, dzięcioły i inne), głównie w oparciu o odławianie i obrączkowanie. Główne zagadnienia to badania nad dynamiką populacji, stałością i wielkością arealów. Ponadto jest tu rezerwat bobrów i żubrów.

W gmachu wydziału przyrodniczego, w którym odbywała się Konferencja, urządzono też kilka wystaw. Dla ekologa najbardziej interesująca była wystawa sprzętu do odławiania ptaków, np. bardzo pomysłowo skonstruowana pułapka do chwytania dzięciołów kujących szyszki. Urządzenia te mają zastosowanie przy badaniach ilościowych, obrączkowaniu ptaków itp. Poza tym na uwagę zasługuje wystawa fotografii. Warto tu wspomnieć, że podczas trwania obrad wyświetlane też były filmy o tematyce ornitologicznej, m. in. film o pracy stacji ornitologicznej w Ribaczach (dawniej Rositten) na Mierzei Kurońskiej. Ponadto wystawiono prace plastyków-animalistów.

Ogólnie można powiedzieć, że ornitologia w ujęciu badaczy radzieckich ma silne akcenty ekologiczne. Dominują zagadnienia biologii i autekologii, mało jest natomiast problemów biocenologicznych i ściśle populacyjnych, takich jak np. dynamika populacji czy zagadnienia arealów. Z zadowoleniem daje się zauważyć, że inne działy, takie jak fizjologia, morfologia, systematyka czy ewolucjonizm opierają się na ekologii i wyraźnie poszukują z nią kontaktów.

K. A. Dobrowolski i E. Nowak